

5. Карпов Н.С. Протидія корупції у правоохоронних органах: американський підхід / Н.С. Карпов, А.В. Савченко // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. 2004. № 4. С. 202–205.

Шевчук Андрій Олегович,
студент Київського національного
університету імені Тараса Шевченка

ПОДАТКОВИЙ КОНТРОЛЬ В АНТИКОРУПЦІЙНІЙ ПОЛІТИЦІ ДЕРЖАВИ

Трансформація інституційних і економічних умов у країні та активна інтеграція в глобальні процеси відбуваються під тиском ризиків, що виникають при реалізації реформ. Для України такими системними ризиками є тінізація економіки, ухилення від оподаткування й корупція, котрі викривлюють економічні й соціальні процеси та є загрозою для розвитку правової держави.

Однією з найгостріших проблем у сучасному вітчизняному бізнес-середовищі є корупція у фіскальному відомстві (проте це не меншою мірою стосується всіх правоохоронних відомств). Корупція як суспільне явище становить чи не найбільшу небезпеку для суспільства, оскільки не лише радикально знижує ефективність державного управління, а й пригнічує ділову та соціальну активність громадян, деформує конкурентне середовище й економічний зміст господарських операцій [1].

Для вітчизняної фінансової науки дослідження податкового контролю є новим напрямом наукового пошуку, тому ця проблема лише фрагментарно висвітлювалась у публікаціях як науковців, так і практиків. Перше місце серед завдань органів Державної податкової служби посідає податковий контроль.

Податковий контроль – це єдина система обліку платників податків, а також контроль за правильністю нарахування, повнотою і своєчасністю сплати податків, нарахованих фінансових санкцій, порядком проведення розрахунків, обліку товарів та коштів.

Важливе значення має: формування та ведення Державного реєстру фізичних осіб та єдиного банку даних про юридичних осіб – платників податків та інших податкових платежів; прийняття у випадках, передбачених законом, нормативно-правових актів та методичних рекомендацій з питань оподаткування; роз'яснення законодавства з питань

оподаткування серед платників податків та внесення пропозицій щодо його вдосконалення [2, с. 188].

Слід зазначити, що значна частина правових актів у сфері оподаткування є складною і незрозумілою широкому і різноманітному колу платників податків, дуже багато існує упущень в податковому законодавстві, суперечностей. Внаслідок цього виникає дуже велика кількість порушників і вона буде збільшуватись, так як існує неспроможність держави врегулювати систему ефективного контролю та виявлення правопорушень. Така політика держави не тільки не створює умов для розвитку економіки, а й мимоволі заганяє платника податків в глухий кут.

Світовий банк, експерти ООН і Transparency International визначають корупцію як «зловживання державною владою для особистої вигоди». У Кримінальній конвенції про боротьбу з корупцією під останньою розуміється активний і пасивний підкуп національних та іноземних посадовців, суддів, членів громадських і міжнародних організацій, парламентських зборів, зловживання впливом у корисних цілях, підкуп у приватному секторі [3].

Тобто концептуально корупція – це взаємодія економічних агентів та інститутів, спровокована прагненням отримати економічні вигоди, що й обумовлює її різновиди. На нашу думку, можна виокремити найпоширеніші форми та прояви корупції, котрі ґрунтуються на способах незаконного збагачення (таблиця). Слід звернути увагу на її тісний зв'язок із господарською діяльністю, а саме істотний вплив на економічні процеси та конкурентоспроможність на рівні як країни, так і окремих суб'єктів господарювання, через викривлення корупційними діями конкурентних умов ведення бізнесу.

Важливо закріпити перелік заходів податкового контролю, пов'язаних із обліком платників податків, а саме: одержання від платника податків документів, необхідних для взяття на облік в податковому органі, їх перевірка; включення інформації про платника податків до реєстру платників податків та присвоєння йому ідентифікаційного номера платника податків; отримання від платника податків інформації про внесення змін до наданих документів та включення цієї інформації до реєстру платників податків; включення інформації про зміну документів платника податків до отримання і включення в реєстр платників податків відомостей про платників податків, що надійшли від інших джерел; видача платникові податків свідоцтва (повідомлення) про взяття на облік у податковому органі, свідоцтва про взяття на облік в якості платника податку на додану вартість, довідок, необхідних

для здійснення ним господарської діяльності; відповіді на запити, що надходять з податкових, правоохоронних, судових або інших органів, які стосуються відомостей, що містяться в установчих документах платників податків, і їх рахунків у банках; надання бази даних реєстру платників податків на місцевий і державний рівні; перевірка відомостей, що містяться в реєстрі платників податків [4, с. 199].

Отже, податковий контроль відіграє суттєву роль у системі забезпечення економічної безпеки держави, а його удосконалення є пріоритетним для України у зазначеній системі. Для удосконалення контролю у сфері оподаткування необхідно поєднати зусилля всіх органів контролю, прийняти ефективне законодавство, яке забезпечує відповідальність платників податків за ухилення від сплати податків та приховування інформації про доходи, а також дотримання трьох основних умов: – підвищення податкової культури платників податків, їх податкової дисциплінованості; – підвищення кваліфікації працівників податкових органів, контроль за дотриманням ними норм, що регламентують проведення податкового контролю.

Список використаних джерел

1. Корупція в Україні: сприйняття, досвід, ставлення. Аналіз загальнонаціональних опитувань 2015–2018: звіт за результатами соціологічних досліджень КМІС на замовлення USAID / Програма сприяння громадській активності «Долучайся!». Київ, 2018. URL: <http://ucmc.org.ua/uk/2658-2/>.

2. Протидія одержанню неправомірної вигоди службовою особою підрозділами захисту економіки національної поліції України / С. М. Бортник, А. М. Лисенко, А. О. Шишкін та ін. Харків: Форт, 2017. 188 с.

3. Калітенко О., Трістан М. Посібник викривачам корупції. Київ: ГО «Трудові ініціативи», 2017.

4. Філіпенко Т. В., Філіпенко А. С. Правові засади підготовки антикорупційних програм органами влади. Сучасний розвиток державотворення та правотворення в Україні: проблеми теорії та практики: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції 2020 року: Зб. тез наук. праць / за заг. редакцією К.В. Балабанова. Маріуполь: МДУ, 2020. С. 199.